

FAMILJEOMBUD INOM HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

Region Kronoberg ska leva upp till följande lagkrav för hälso- och sjukvården:

Målgrupp	Lagstiftning och nationella riktlinjer
Barnets rättigheter	<p>Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, Hälso- och sjukvårdslagen kap. 5 § 6 samt Patientlagen kap. 10 och 11.</p> <p>Barnkonventionen är lag sedan 1/1 2020. Det åligger hälso- och sjukvården att respektera, prioritera, skydda och säkerställa barnets rättigheter i alla delar av verksamheten.</p>
Barn som far illa	<p>Socialtjänstlagen 14 kap. 1 §, 1 c § och Patientsäkerhetslagen kap. 6 § 5</p> <p>Var och en inom hälso- och sjukvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.</p>
Våld i nära relationer	<p>Hälso- och sjukvårdslagen 2, 2a, 3 §§ och Tandvårdslagen 2-3 §§</p> <p>Hälso- och sjukvården och tandvården ska bedrivas så att den uppfyller kraven på god vård.</p> <p>Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer SOSFS 2014:4</p> <p>Om en vuxen visar symtom eller tecken som väcker misstanke om att hon eller han har utsatts för våld, ska hälso- och sjukvårdspersonalen frågar den vuxne i enrum om orsaken till symtomen eller tecknen. Om misstanke kvarstår ska personalen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ta reda på om det finns barn i den vuxnes familj 2. Göra en anmälan till socialtjänsten enligt 14 kap, 1 § SoL, om det finns barn i familjen 3. Informera om möjligheten till vård och omvårdnad från hälso- och sjukvården eller stöd och hjälp från socialtjänsten och frivilligorganisationer, 4. Beakta vilka behov den vuxne kan ha av såväl fysisk som psykisk vård
Barn som närstående	<p>Hälso- och sjukvårdslagen kap. 5 § 7 och Patientsäkerhetslagen kap. 6 § 5</p> <p>Hälso- och sjukvården ska särskilt beakta ett barns behov av information, råd och stöd om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med har</p> <ul style="list-style-type: none"> • en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning, • en allvarlig fysisk sjukdom eller skada, eller • har ett missbruk av alkohol, annat beroendeframkallande medel eller spel om pengar <p>Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med plötsligt avlider.</p>

För att stärka Region Kronobergs arbete inom dessa områden tillsätts Familjeombud inom hälso- och sjukvården. Familjeombudens mandat omfattar följande områden:

- Barnets rättigheter
- Barn som far illa
- Våld i nära relationer
- Barn som närstående

Familjeombudens uppdrag

Familjeombuden är resurspersoner som stödjer den egna verksamheten på följande sätt:

- Uppmärksamma och informera verksamheten om barnets rättigheter, barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående.
- Vara ett stöd och bollplank i verksamheten i det vardagliga arbetet med barnets rättigheter, barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående.
- Nätverka med andra familjeombud i Region Kronoberg för att få till samverkan och erfarenhetsutbyte.

Förutsättningar för familjeombudens uppdrag

För att ge familjeombuden förutsättningar för att genomföra sitt uppdrag måste hänsyn tas till behoven inom respektive verksamhet:

- Tillräckligt med avsatt tid för att kunna genomföra familjeombudsuppdraget.
- Tid för deltagande i nätverksträffar med andra familjeombud två gånger om året.
- Under första året avsatt tid för en grundutbildning motsvarande en heldag.
- Det är viktigt att familjeombuden har mandat att driva frågorna.

Att utse familjeombud

Varje verksamhet måste utifrån sina behov identifiera hur många familjeombud som behövs:

- Verksamhetschefen ansvarar för att besluta om antal familjeombud.
- Verksamhetschefen/avdelningschefen utser medarbetare som blir familjeombud.
- Med fördel kan medarbetare som redan har snarlika uppgifter och kompetens bli familjeombud (t.ex. kontaktsjuksköterskor, närståendeombud, barnrättsombud m.fl.).

Ansvarsfördelning

Det är viktigt att ansvarsfördelningen mellan chefer, medarbetare och familjeombud blir tydlig:

- Verksamhetschefer har ansvar för att arbetet med barnets rättigheter, barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående har de resurser och arbetsrutiner som behövs.
- Familjeombuden har ett ansvar att till chefen lyfta behov av att stärka arbetet med barnets rättigheter, barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående.
- Alla inom verksamheten har ett ansvar för att agera enligt lagkrav och arbetsrutiner kring barnets rättigheter, barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående
- Familjeombuden ska tydliggöra ansvaret men kan aldrig ta över ansvaret från chefer eller kollegor.

Samordnare av familjeombuden

För att skapa en gemensam grund för familjeombuden bör en samordnare hålla ihop utbildning och nätverksmöten:

- Samordnare är regionens människorätts- och barnrättsstrateg samt utvecklingsledare för våld i nära relationer, barn som far illa och hedersrelaterat våld och förtryck.
- Samordnarna planerar och genomför grundutbildning för familjeombuden.
- Samordnarna planerar och genomför nätverksmöten två gånger om året.
- Samordnarna är familjeombudens bollplank och ger löpande stöd och information till dem.
- Samordnarna rapporterar till referensgruppen för familjeombuden som består av representanter från akutkliniken, barnhälsovården, familjehälsan, primärvården samt folkhälsa och social utveckling.

Utveckling och uppföljning av familjeombudens uppdrag

För att kvalitetssäkra familjeombudens uppdrag måste det finnas struktur för uppföljning och utveckling:

- Uppdraget som familjeombud utvärderas och utvecklas årligen regionövergripande utifrån samordnarnas, familjeombudens och verksamheternas erfarenheter.
- Samordnarna och familjeombuden ansvarar för att kontinuerligt utveckla familjeombudets uppdrag.

Detta förslag har utarbetats av arbetsgruppen för barn som närstående, som är en tvärsektoriell arbetsgrupp med representation från Region Kronobergs olika verksamhetsområden. Det har uppdaterats av samordnarna för familjeombuden.